

PRANEŠIMAS ŽINIASKLAIDAI

2022-02-08

PARODA „NUO KALNO MATAU AŠ TAVE“ –
DAILININKO PRANO GAILIAUS ŽVILGSNIU Į JO KŪRYBOS RETROSPEKTYVĄ

Turėjęs daug progų būti pesimistu ir išlikęs optimistu, gyvenęs kūryba ir kūręs patį gyvenimą, prancūziškas ir labai lietuviškas, žymus ir atrastas per vėlai. Taip sostinės galerija „Kunstkamera“ pristato vieno įdomiausių lietuvių dailininko Prano Gailiaus (1928–2015) darbų parodą „Nuo kalno matau aš tave“. Pristatomoje kūrybos retrospektyvoje žiūrovo laukia ne tik galimybė susipažinti su gyvo ir nuoseklaus kūrybos proceso rezultatu, bet ir žvilgtelėti į autoriaus darbus iš visai kitos perspektyvos.

„Ši paroda – tarsi nupieštas interviu su kūrėju Pranu Gailiumi. Jo kūrinių negalima paaiškinti, pakomentuoti, interpretuoti, nes jie – nešdami stiprų prasminį krūvį – kiekvieną paliečia savo estetika, bet ne žodžių išraiška, – sako menotyrininkė dr. Simona Skaisgirytė-Makselienė. – Yra žinoma, kad pats autorius nemėgo aiškinti savo kūrybos ir buvo sukūręs savo manifestą, kuriame sakė: „Kas yra menas? Menas žino, kas jis yra“. Šįkart mūsų galerijos erdvėse taip ir bus: Prano Gailiaus kūriniai patys papasakos, kas jie yra“.

Parodoje bus rodomas simbolinis skaičius kūrinių – iš viso 88 darbai. Šią begalybės išraišką sustiprina ir faktas apie tai, kad Pranas Gailius atsisveikino su šiuo

pasauliu eidamas 88-uosius gyvenimo metus, likus vos žingsneliui iki šios gimimo dienos sukakties. Su šiuo atsisveikinimu sietinas ir parodos pavadinimas „Nuo kalno matau aš tave“: tai – aliuzija į amžinąją dailininko poilsio vietą, kuria tapo mėgstama tapybos lokacija – Provanse esantis kalniukas, kur išpildant paskutinę valią, po mirties išbarstyti Prano Gailiaus pelenai.

Kūrybos retrospektyvoje bus pristatomi dailininko darbai iš skirtingų etapų ir ciklų, kurie bendroje erdvėje atspindi gyvą, nuoseklų, kintantį meno procesą ir dinamiką. Dr. S. Skaisgirytės-Makselienės teigimu, Paryžiaus aplinkoje gimusi Prano Gailiaus kūryba nėra lengvai perskaitoma, nes pats dailininkas nepaliko jokių užuominų – tik savo kūrinius.

„Tačiau jie – daugiasluoksniai, kalbantys sudėtinga meno kalba, pripildyti meninių kodų, talpinančių ir pasaulinius archetipus, ir lietuvišką DNR. Tad keliaudamas per šio autoriaus darbų retrospektyvą, žiūrovas ne tik pažins vieno įdomiausių, į lietuvių meno rinką gražinamo menininko kūrybą, bet ir „pasimatuos“ savo meno suvokimo brandą, estetinę pajautą“, – sako menotyrininkė, neabejojanti, kad vieniems tai taps puikia ugdymosi meno erdvėje praktika, kitiems – aukščiausio lygio dialogas su dabar jau nuo kalnelio Provanse į mus žvelgiančiu kūrėju.

Paroda „Nuo kalno matau aš tave“ sostinės galerijoje „Kunstkamera“ atidaroma iniciatyvos „SU-MENĖK“ aplinkoje – visą vasarį ją ne tik savaitgaliais, bet ir darbo dienomis bus galima lankyti nemokamai galerijos darbo laiku nuo pirmadienio iki penktadienio 10.00–18.30 val., šeštadienį 12.00–16.00 val. Paroda veiks iki kovo 10 d., jos metu galerijoje taip pat bus galima išvysti dokumentinius Lietuvoje ir Prancūzijoje sukurtus filmus apie Praną Gailių.

TRUMPAI APIE AUTORIŲ

Pranas Gailius (1928–2015)

- * 1928 m. sausio 22 d. gimė kaime prie Mažeikių, kur baigė pradinę mokyklą ir ėmė lankyti gimnaziją.
- * 1944 m., per karą, pasitraukė į Liepoją (Latvija), kur buvo atskirtas nuo šeimos ir pateko į pabėgėlių skirstymo punktą Metze (Vokietija).
- * 1945 m. apsigyveno Strasbūre, kur mokėsi prancūzų kalbos, literatūros ir filosofijos *Institut de la Civilisation Francaise*, dirbo architekto pagalbininku, mokėsi Taikomosios dailės mokykloje.
- * 1949 m. apsigyveno Paryžiuje, įsidarbino sargu, studijavo Fernando Légér meno akademijoje studiją.
- * 1952 m. įstojo į *École Nationale des Beaux-Arts* mokytis grafikos technikų.
- * Nuo 1955 m. dalyvavo parodose Prancūzijoje, Vokietijoje, Švedijoje, Japonijoje, Jungtinėse Amerikos Valstijose, Kanadoje.
- * 1959 m. gauna dirbtuves už Paryžiaus, Combe-la-ville, ant Senos kranto.
- * 1983 m. pradeda dirbti studijoje Prancūzijos pietuose, Provanse.
- * 2004 m. pirmoji individuali paroda Kaune, vėliau – Vilniuje, Klaipėdoje, Palangoje, Mažeikiuose ir Druskininkuose.
- * 2015 m. gruodžio 12 d. mirė Paryžiuje, ten pat ir kremuotas.
- * 2016 m. rugsėjo 17 d. (per Prano vardines) jo pelenai išbarstyti Provanse ant kalniuko, ant kurio jis mėgo tapyti.
- * Kūrinių turi Lietuvos nacionalinis dailės muziejus, Prancūzijos nacionalinė biblioteka, Pompidu nacionalinis meno ir kultūros centras, kitų šalių muziejai.

Svarbesni kūriniai ir ciklai

- * 1950–1960 m. kompozicijos pagal dailės klasikus: natiurmortai ir mauduolės „pagal Cezanne“, arlekinai „pagal Picasso“, akvariumai su žuvytėmis „pagal Matisse“.
- * 1958–1969 m. vario raižinių ciklai: „*Métamorphoses*“, „*Profil Éxpression*“, „*Intra Muros*“.
- * 1959 m. tapybos ciklas „*Les Beaux Dimanches*“.
- * 1965–1977 m. ciklas „*Série de Ville d'Avray*“.
- * 1967 m. eskizinių piešinių ciklas „*Graffiti en Vacances*“.
- * 1967–1968 m. pirmoji autorinė knyga – „Lietuviška siuita“ (pagal Oskaro Milašiaus išverstas lietuvių liaudies dainas).
- * 1970 m. antroji autorinė knyga – „*La Mer*“ („Jūra“ pagal Oskaro Milašiaus tekstus).
- * 1971 m. spalvotos grafikos ciklas „*Incablock*“.
- * 1977 m. trečioji autorinė knyga – „*Le Soleil*“.
- * 1978 m. pradeda kurti seriją „*Bel d'Orient*“, prie šios serijos dirba keletą metų.
- * 1979 m. tapybos ir grafikos ciklas „*Eagle Lake Story*“.
- * 1981 m. linoraižinių serija „*Expresion Obliterée*“.
- * 1983 m. tapybos ciklas „*Peinture du Hameau*“.
- * 1985–1986 m. tapybos ciklas „*Hauteur d'ombre*“.
- * 1983–1986 m. ketvirtoji autorinė knyga – „Antroji lietuviška siuita“ (pagal Kazio Bradūno poemą) ir tapybos ciklas „*Surface Émue*“.
- * ~1987 m. ciklas „Sielrankšluosčiai“.
- * 1991 m. ciklas „91-oji Dovydo psalmė“.
- * 1994 m. tapybos ciklas „*Verte Envie*“.
- * 1998–2004 m. tapybos ciklas „*Adret*“.
- * 2002–2014 m. ciklas „*Musé*“ (pagal neparašytą Vitoldo Gombrovičiaus pjesę).